

Nr 112.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1937 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande av vissa kronan tillkommande fordringar hos flaggkorpralen J. L. Gunnesson och marinintendenten av 1:a graden R. H. Berg.

(1:a avd.)

1:o) Uti en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition (nr 195) har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva (punkt 1:o), att flaggkorpralen J. L. Gunnesson må befrias från honom jämlikt stationskrigsrättens vid Stockholms örlogsstation utslag den 12 juli 1935 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 1,761 kronor 89 öre.

Flaggkorpralen vid andra yrkeskompaniet J. L. Gunnesson tjänstgjorde under tiden den 21 april—den 26 oktober 1932 såsom uppbördsman för pansarskeppet Manlighetens materialutredningsförråd. Därvid uppstodo vissa brister i förrådet. I syfte att dölja dessa brister och undgå ersättningsskyldighet för desamma vidtog Gunnesson vissa ändringar i ett flertal till honom i hans egenskap av uppbördsman för förrådet ingivna rekvisitioner å materiel, varigenom rekvisitionerna kommo att utöver å desamma förut angivna kvantiteter upptaga ytterligare materiel till en myckenhet, som haft ett sammanlagt värde av 1,761 kronor 89 öre. Rekvisitionerna bilades sedermera den till vederbörande myndighet ingivna redovisningen rörande handhavandet av ifrågavarande förråd.

Med anledning av vad sålunda förekommit ställdes Gunnesson av vederbörande åklagare under åtal vid stationskrigsrätten vid Stockholms örlogsstation under yrkande om ansvar för förbrytelse i tjänsten. I målet förde kronan talan mot Gunnesson om ersättning för den förlust, som åsamkats statsverket på grund av den oriktiga redovisningen.

Av handlingarna i målet inhämtas, bland annat, att medicinalstyrelsen i utlåtande den 6 maj 1935 visserligen funnit Gunnesson förete psykisk abnormitet men att denna dock icke syntes styrelsen mer uttalad, än att Gunnesson på grund av densamma vid åtalade brottets begående befunnit sig i sådant sjukligt sinnestillstånd, som avsåges i 5 kap. 6 § strafflagen.

I sitt den 12 juli 1935 meddelade utslag dömde stationskrigsrätten Gunnesson dels jämlikt 12 kap. 2 § och 5 kap. 6 § allmänna strafflagen, för

förfalskning av allmän handling att hållas i fängelse två månader, dels ock i förmågo av 129 § strafflagen för krigsmakten och 5 kap. 6 § allmänna strafflagen för förbrytelse i tjänsten för egen fördel att hållas i fängelse en månad eller att sålunda i en bot undergå fängelse tre månader. Härjämte förpliktade krigsrätten Gunnesson att i skadestånd till kronan utgiva 1,761 kronor 89 öre.

I fråga om det utdömda skadeståndet har stationskrigsrättens utslag vunnit laga kraft. Beträffande ansvarsfrågan har såväl krigshovrätten som senare Kungl. Maj:t ej funnit skäl göra ändring i det överklagade beslutet. Emellertid förordnade Kungl. Maj:t, att med det Gunnesson ådömda fängelsestraffet skulle anstå i enlighet med lagen om villkorlig straffdom. Gunnesson skulle under en provotid av tre år stå under övervakning.

Hos Kungl. Maj:t har nu Gunnesson i en den 6 april 1936 dagtecknad skrift anhållit om befrielse från utgivande av det av stationskrigsrätten utdömda skadeståndet å 1,761 kronor 89 öre.

Marinförvaltningen har i utlåtande den 16 juli 1936, då synnerligen ringa utsikter syntes förefinnas för de utdömda medlens indrivning, särskilt med hänsyn till Gunnessons snara inträde i pensionsåldern, förklarat sig, med beaktande jämväl av övriga i ärendet förekomna omständigheter, tillstyrka, att Gunnesson av nåd befriades från ifrågavarande ersättningsskyldighet.

Statskontoret har i utlåtande den 2 september 1936 — med erinran om vad riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 april 1935 (nr 156) uttalat rörande principerna för medgivande åt tjänsteman av befrielse från honom ådömd betalningsskyldighet gentemot kronan — framhållit, att ämbetsverket icke kunnat undgå att hysa betänkligheter mot ett efterskänkande — på sätt hemställdes i nu föreliggande ansökning från Gunnesson — av den ersättning till kronan, vilken blivit sökanden av vederbörande krigsrätt ådömd, i synnerhet som sökanden i samband med att han förpliktats utgiva nyssnämnda belopp blivit dömd till straff för förbrytelse i tjänsten. Enligt vad som framginge av handlingarna i ärendet, förefunnes emellertid ringa utsikter till att det utdömda skadeståndet skulle kunna till fullo indrivas, särskilt enär sökanden inom kort inträdde i pensionsåldern. Med hänsyn härtill ville statskontoret icke motsätta sig att Kungl. Maj:t i proposition underställde ärendet riksdagens prövning. För den händelse det därvid, i betraktande av riksdagens ovanberörda uttalande och omständigheterna i förevarande fall, skulle anses, att skadeståndet icke borde helt eftergivnas, syntes det statskontoret i varje fall billigt, att skadeståndsbeloppet begränsades förslagsvis till högst 500 kronor.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

Av den lämnade redogörelsen framgår, att den Gunnesson åvilande ersättningsskyldigheten gentemot kronan från början uppkommit genom att brist uppstått i materialutredningsförråd, för vilket Gunnesson tjänstgjort såsom uppbördsman. Den verkställda utredningen har icke givit vid handen, att bristen till någon del uppkommit genom att Gunnesson tillägnat sig eller

eljest tillgodogjort sig något av den under hans vård ställda materielen. Först i samband med vederbörlig redovisning av förrådet har Gunnesson för att täcka nämnda brist och undgå ersättningsskyldighet företagit de förfalskningar, för vilka han ådömts straffansvar. Enligt ett i och för rättsgången av medicinalstyrelsen avgivet utlåtande angående Gunnessons sinnesbeskaffenhet har denne emellertid vid tiden för brottens begående saknat förståndets fulla bruk, vilken uppfattning jämväl delats av domstolarna.

Enligt vad jag inhämtat tjänstgör Gunnesson för närvarande vid flottans station i Stockholm mot en kontant avlöning av omkring 250 kronor för månad. Han inträder emellertid med utgången av mars 1937 i pensionsåldern. Försörjningsplikt åvilar honom gentemot sjuklig hustru och en hemmavarande, 17 år gammal dotter, som är invalid. Såsom även av marinförvaltningen framhållits synas sålunda ringa utsikter förefinnas för kronan att erhålla likvid för sin ifrågavarande fordran å Gunnesson. Med hänsyn härtill och till övriga omständigheter i ärendet anser jag mig därför böra tillstyrka, att Gunnesson helt befrias från ersättningsskyldighet till kronan på grund av stationskrigsrättens utslag.

Under hänvisning till vad departementschefen i ärendet anført får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att flaggkorpralen J. L. Gunnesson må befrias från honom jämlikt stationskrigsrättens vid Stockholms örlogsstation utslag den 12 juli 1935 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 1,761 kronor 89 öre.

2:o) Vidare har Kungl. Maj:t under punkt 2:o) i förenämnda proposition föreslagit riksdagen medgiva, att marinintendenten av 1:a graden R. H. Berg må befrias från återstoden av den honom enligt stationskrigsrättens vid Stockholms örlogsstation utslag den 15 juni 1928 åliggande betalningsskyldighet till kronan.

Marinintendenten av 1:a graden R. H. Berg omhänderhade från och med den 8 oktober 1923 i egenskap av intendent hos chefen för underofficers- och sjömanskårerna vid Stockholms örlogsstation nämnda stations manskapskassa ävensom vissa från stationens kassa uppburna förskottsmedel för bestridande av rekryteringskostnader m. m., vilka medel här nedan benämnas rekryteringskassan. Därvid hade i kassorna uppstått en brist, som beträffande manskapskassan uppgick till 5,884 kronor 47 öre och i fråga om rekryteringskassan till 5,307 kronor 39 öre.

Sedan Berg på grund av vad sålunda förekommit ställts under åtal vid stationskrigsrätten vid Stockholms örlogsstation, utlät sig stationskrigsrätten genom utslag den 15 juni 1928: Enär det icke mot Bergs nekande och vad till stöd därför i målet förekommit blivit ådagalagt, att han tillgripit och förskingrat förenämnda kassamedel, eller eljest ådagalagts något förhållande på grund varav han kunde göras ansvarig för den omförmälda bristens uppkomst, men Berg vidgått, att han icke förrän i december 1927 gjort veder-

börlig anmälan om bristen, oaktat han redan en dag i slutet av oktober 1925 funnit, att kassornas i ett låst kassaskåp å hans tjänsterum förvarade kontanta medel till belopp av omkring 8,000 kronor blivit därifrån bortstulna, och, sedan han gottgjort en del av den sålunda uppkomna förlusten, en dag i slutet av april 1927 upptäckt, att på enahanda sätt ytterligare omkring 4,000 kronor frånhänts kassorna, samt utrett blivit, att Berg vidtagit åtgärder, som varit ägnade att vid företagna granskningar av kassorna förhindra eller åtminstone försvåra upptäckt av föreliggande brist, alltså och då Berg förty gjort sig skyldig till oförstånd och försummelse i sin tjänst och därigenom ådragit sig ersättningsskyldighet för den ifrågavarande bristen, prövade krigsrätten rättvist på det sätt bifalla åklagarens i målet förda talan, att Berg, jämlikt 25 kap. 17 § strafflagen, dömdes till mistning av sin marinintendentbefattning i tre månader. Härjämte förpliktades Berg att i ersättning genast utgiva till chefen för underofficers- och sjömanskårerna för manskapskassans räkning 5,884 kronor 47 öre och till kronan 5,307 kronor 39 öre jämte 5 procent årlig ränta å dessa belopp från den 14 januari 1928, då målet första gången handlagts, tills full betalning skedde.

Hos Kungl. Maj:t har nu Berg i en den 20 april 1936 till försvarsdepartementet inkommen skrift — under förmälan, att han efter överenskommelse med vederbörande advokatfiskal genom månatliga avbetalningar intill utgången av mars 1936 inbetalat, till manskapskassan ett belopp, som med 15 kronor 53 öre överstege det i förenämnda utslag utdömda kapitalbeloppet och till rekryteringskassan så stort belopp, att å det utdömda kapitalbeloppet återstode allenast 557 kronor 39 öre — hemställt om befrielse från honom åliggande skyldighet att utgiva i utslaget angiven ränta.

Chefen för underofficers- och sjömanskårerna vid Stockholms örlogsstation har i yttrande den 12 maj 1936 allenast såtillvida tillstyrkt den gjorda framställningen, att han förordat en sänkning av den räntefot, enligt vilken räntan skulle beräknas till 3 procent, vilket i runt tal utgjorde den medelprocent, efter vilken privatbankernas kapitalräkningar förräntats under åren 1928—1936.

Stationsbefälhavaren vid Stockholms örlogsstation har i yttrande den 14 maj 1936 ansett billighetsskäl tala för en nedsättning av räntebeloppet, så att detsamma endast beräknades efter den av privatbankerna i medeltal för åren 1928—1936 tillämpade räntesatsen å medel, insatta å checkräkning.

Marinförvaltningen har i utlåtande i ärendet den 28 maj 1936 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte på så sätt bifalla Bergs framställning, att Berg finge befrias från erläggandet av i utslaget utdömd ränta till statsverket, samt att det för manskapskassan lämnade medgivandet om nedsättning av räntesatsen å dess fordran till tre procent måtte fastställas.

Slutligen har *statskontoret* i utlåtande den 26 augusti 1936 framhållit, att ämbetsverket visserligen funne betänkligheter möta mot ett efterskänkande av Bergs ifrågavarande skuld till kronan och till sjömanskårens i Stockholm manskapskassa men ville med hänsyn till vad marinförvaltningen i ärendet anfört icke motsätta sig att skulden ifråga delvis eftergäves. Vad kassans fordran beträffade syntes efterskänkandet lämpligen böra begränsas till vad chefen för underofficers- och sjömanskårerna föreslagit. I fråga om

ersättningsskyldigheten till kronan finge statskontoret — under erinran om 1935 års riksdags uttalande i skrivelse nr 156 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för marindirektören I. J. Falkman från viss betalningsskyldighet, i vilken skrivelse en skärpning av grunderna för efterskänkande av vissa kronans fordringar påyrkats — för sin del föreslå en liknande begränsning, förslagsvis sålunda att Berg mot inbetalande av ytterligare 500 kronor befriades från sin därefter återstående ersättningsskyldighet till statsverket.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

Vad först beträffar manskapskassans återstående fordran å Berg på grund av krigsrättens ifrågavarande utslag finner jag mig med hänsyn till nämnda kassas särskilda karaktär icke kunna tillstyrka, att från Kungl. Maj:ts sida åtgärder i detta fall vidtagas för ett efterskänkande i en eller annan form av ifrågavarande fordran eller någon del därav.

Vidkommande därefter Bergs skyldighet att på grund av krigsrättens utslag till Kungl. Maj:t och kronan inbetala ett belopp av 5,307 kronor 39 öre jämte 5 procent årlig ränta från den 14 januari 1928, har Berg, enligt vad jag inhämtat, till stationskontoret vid Stockholms örlogsstation genom månatliga avbetalningar under åren 1928—1936 numera inbetalat hela kapitalbeloppet. Däremot häftar Berg fortfarande i skuld för efter hand upplupna räntor å kapitalbeloppet, vilken skuld vid 1936 års utgång uppgick till 1,206 kronor 45 öre. På sätt marinförvaltningen funnit synes mig anledning föreligga att Berg, sedan han nu fullgjort hela kapitalinbetalningen, erhåller eftergift i skyldigheten att infria den återstående ränteskulden. Härför tala främst de allvarliga strävanden Berg ådagalagt att under årens lopp gottgöra såväl kronan som manskapskassan de dem åsamkade förlusterna även som Bergs av marinförvaltningen väl vitsordade tjänstgöring under tiden efter den honom ågångna bestraffningen. Jag finner mig sålunda böra föreslå, att Berg må befrias från sin återstående skuld till kronan på grund av krigsrättens utslag. Något villkor av inbetalning av visst ytterligare belopp för befrielsens tillgodonjutande lär i detta fall icke böra uppställas. Härvid har jag ansett viss hänsyn böra tagas till att den av såväl marinförvaltningen som statskontoret tillstyrkta nedsättningen av den återstående ränteskulden till manskapskassan enligt vad jag förut anfört icke lär böra ifrågakomma.

Till det föreslagna efterskänkandet av kronans återstående fordran hos Berg torde riksdagens medgivande böra inhämtas.

Under hänvisning till vad departementschefen i ärendet anfört får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att marinintendenten av 1:a graden R. H. Berg må befrias från återstoden av den honom enligt stationskrigsrättens vid Stockholms örlogsstation utslag den 15 juni 1928 åliggande betalningsskyldighet till kronan.

Stockholm den 20 april 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.